

rorem, ut errantem ovem ad se reducat; sic ipse, qui est summa Dei fortitudo, fugacium infirmitatem quoad speciem objicit, ut fugaces revocet: & revera sic ut revocet errantem ovem, in montibus ipse erat, quomodo ipse non fugit, fugientes populos, ut reducat? Tam vehementer Christus humanæ salutis est amator, ut admirabili sagacitate fugaces, ac errantes quærat.

64. Ait Isaias 35. numero 8. Dicite pusillanimes: Confortamini, & nolite timere. Ecce Deus vester venit, & salvabit vos: Et erit ibi semita, & via, & via sancta vocabitur: non transibit per eam pollutus, & hac erit vobis directa via, via ut stulti non errent per eam: Bene res se habet, quod via ad cælum à Christo ostensa, & sanguine suo nobis ipse apertam dedit, sit via directa, & sancta, per quam nullus possit errare; sed nobis ingerit difficultatem: non transibit per eam pollutus. De qua re præclare audiendus est Verricus apud Tilman. ibi: Pollutus non ibit per eam: ibunt igitur pollutus per aliam viam, ait ipse; imò potius hac omnes venient, hac incedent. Immundis enim præcipue Christus hanc viam stravit, qui venit querere, & salvum facere, quod perierat in viis sæculi: quid igitur? Transibit pollutus per viam sanctam? Absit. Veniat quantumlibet pollutus per eam: quia cum transierit, jam pollutus non erit. Admittit via sancta pollutum, sed statim abluat admissum, quia diluit omne commissum. Ait Isaias, quod pollutus non transibit per hanc viam sanctam, & directam in cælum, non quid pollutus per aliam viam incedat? minime, sed per hanc, quam Christus nobis aperuit, ac complanavit sanguine suo, qui venit peccatores querere, & salvos facere, & quomodo pollutus poterit incedere per illam; non ut jam pollutus, sed ut ablutus, ac impollutus: talis enim est hæc via, quæ in terris posita cælorum fragrantiam jam exhibet, quod qui ad hanc viam se applicat, per illamque efficaciter pergere vult, ab omni foetore, ac squalore peccatorum se purificatum, ac ablutum invenit. Hæc via nullum peccatis gravatum excludit, tales à tanto onere immunes reddit, ac præteres in cælum volare facit, cum ad eam se rectè præparent. Immundis præcipue Christus hanc viam stravit, qui venit querere, & salvum facere, quod perierat in viis sæculi; qui non venit vocare iustos, sed peccatores.

65. Textus. Ait Text. n. 1, & 14. Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens, surge, & accipe puerum, & matrem, & fuge in Ægyptum, esto ibi dum dicam tibi: qui consurgens, accepit puerum, & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum, de quo latè egi citato cap. 7. à quæst. 3. usque ad quæst. 11. nunc addo, & considera profun-

QUÆSTIO XIII.

Quare Joseph admonitus in somnis, absque eo quod aliquid inquirat, nocte secessit in Ægyptum cum puero, & Matre?

65. Textus. Ait Text. n. 1, & 14. Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens, surge, & accipe puerum, & matrem, & fuge in Ægyptum, esto ibi dum dicam tibi: qui consurgens, accepit puerum, & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum, de quo latè egi citato cap. 7. à quæst. 3. usque ad quæst. 11. nunc addo, & considera profun-

dam, & altam obedientiam Joseph ex multiplici circumstantia.

Et primò, cur ad tam altum, & sublime negotium persuadendum Angelus atat in somnis, & non potius in vigiliis? nonne multum erat, quod Joseph acciperet uxorem, quam à se prægnantem non viderat? Sanè Virgo perfectissimo, & sanctissimo, ut ille erat, quædam insinuat, ac admonitio, ut omnia, quæ conveniebant, exactissime adimpleret. D. Chrysostom. homil. 4. ubi ait: Cur in somnis, & non potius aperiret? quia scilicet erat vir prorsus fidelis, & manifestiori revelatione non indigebat: tantus vir à somno monetur, ne quid de necessariis prætermittat; sicut & Magi, responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem: Matth. 2. n. 2. ut ibi ex Euthymio notavi.

Dicitur Acto. 16. n. 8. Cum Paulus, & Timotheus pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem. Et visio per noctem ostensa est. Vir Macedo quidam erat, stans, & deprecans eum; scilicet Paulum, dicens: Transiens in Macedoniam, adjuvans nos: & cur negotium tanti ponderis, ut potè ad conversionem hominum, ac ad salutem generis humani spectans; Paulo nocte per somnium intimatur, cur non potius in vigilia, ut fervidus spiritus Pauli inde vehementius moveretur, ac excitaretur; imò potius ex ea causa, cum spiritus Pauli summo affectu æstuarer pro salute proximorum, ut inde omnes labores, ac sudores contemneret, ubi tam impressus, & sigillatus erat affectus vitæ æternæ aliorum, sufficit somnium videri, vel à somnio moneri ad tale negotium omni diligentia præstandum. D. Chrysostom. homil. 14. in Acta, & ait: Vide, quod iam non per Angelum monetur, sicut Philippus, & Cornelius, sed quomodo? Per visionem in somniis; nam ubi solum, ut predicaret, festinavit, ad hoc somnium apparuit ei.

Secundo: Cum ait Angelus Joseph: Accipe puerum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, de præcepto non dubitat, nec disputat, Utrum conveniat cum Deo puero, cum Matris honore, cum Regem facta adoratione, fugere; sed ut rectè observat D. Chrysostom. homil. 9. in Matth. sed horum nihil prorsus opponit: & cum ei dicitur ab Angelo, fuge in Ægyptum: non quærit, nec discit, ad quam partem Ægypti debeat tendere; & cum Angelus ait: esto ibi dum dicam tibi: Chrysostom. citat. nec curiosè reversionis tempus inquirat: sed omnia audit, & cunctis sine cunctatione obedit, ut subdit Chrysostom. Verum ille nec per hæc quidem saltus est segnior, sed obediit libenter.

Vocatur Samuel bis: & secundo, & semper venit ad Magistrum. Et adjecit Dominus, & vocavit adhuc Samuelem tertio; qui consurgens abiit ad Heli, & ait: Ecce ego, quia vocasti me. 1. Reg. 3. 6. Primo & secundo vocatus est Samuel, & cognovit, quod Magister saus cum non vocaverat: Cum audit tertio se vocari, quomodo non dubitat, à quo vocatus sit, an fortasse fictitiè sit vocatus, au à suo Prælato, cum evidenti experientia constaret, quod prima, secunda vice ab eo non fuit vocatus, cur non rogat, ac inquirat, quis es tu, qui me vocas: cur hoc non examinat, ne toties in vanum surgat à lectulo? Absit hoc à vero obediencie, cui nil aliud est in animo, nisi vocem præci-

Occiduntur Infantes.

QUÆSTIO XIV.

Quare Herodes tanta ira exarsit, videns se illusum à Magis, ut omnes occidat pueros?

Hoc satis est explicatum à nobis tom. 1. lib. 2. cap. 8. per quindecim quæstiones, Textus. & ait Text. Tunc videns Herodes, quoniam illusus esset à Magis: Pro quo multas dedit rationes citato cap. 8. quæst. 1. & 2. Nunc verò dicimus, quod alto Dei consilio illusus dicitur à Magis. Theophylactus ait: Deus sicut illuisti Pharaoni per Moysen, sic Herodes per Magos. Pharaon masculos Hebraeorum pueros in Ægypto occidit, Herodes autem in Bethlehém: Ecce Reges, qui similes inveniuntur in delicto, pares etiam sunt in pœna sustinenda. Loquens D. Petrus de peccato Judæ, ait Actor. 1. num. 16. Viri fratres oportet impleri scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit Dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: & statim proponit locuto Psal. 68. num. 26. Fiat habitatio eorum deserta, & non sit, qui habitet in ea: Difficultas est in promptu, si de uno singulari Juda instituebat sermonem, cur pluraliter loquitur, fiat habitatio eorum deserta: ad quid? non solum de Juda loquitur, sed etiam de Judæorum pœna facit mentionem; optimè sanè, quando pœna Judæ declarabatur, & similis etiam in ejus confortibus promulgabatur, in unius peccatoris pœna omnium similiter delinquentium pœnæ intimentur. Pœna in uno peccatore, pares in eodem delicto, & similes apprehendet. Rupertus lib. 1. de Intellectu, cap. 1. & ait: fiat habitatio eorum deserta Proposuerat autem tantum de uno singulariter, sed hic addit pluraliter, quid igitur, nisi exortam in cordibus Apostolorum intellectus lucem hoc dicto sentimus: Judam quippe, & infelices Judæos, sicut eodem scelere involutos, sic & simili pœna significat addictos. Quare nus, quod uni Juda contingeat, ut Episcopatum ejus accipiat alter, idem & Judæis contingeret, ut Episcopalis eorum habitatio deserta fieret.

Secundo: Tunc Herodes videns, quia illusus esset à Magis, iratus est valde: præclare de hac ira, & furore Herodis loquitur D. Leo serm. 1. de Epiphania, & ait: o cæca, & stulta emulationis impietas, que perturbandum putas divinum tuo furore consilium. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere; & aliorum facinus præoccupare conaris? & non habuimus effectum sceleris, solum te in reatum præcipitas voluntatis. Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Nihil sanè magis miserum, cæcum, ac stultum, quam illa machinari, quæ nihil aliud parturunt, quam peccaminosa voluntatis crimina absque alio usufructu. Et non habiturus effectum sceleris, solum te in reatum præcipitas voluntatis: Nullum dambi effectum in proximo parturiant. Ita Herodis sibi

præcipientis auscultari, mandata executioni dare, & nihil curiosè inquirere, ac examinare. Inde D. Gregor. libro 2. Reg. Samuelem in exemplum perfectæ obedientiæ proponit, & statim subdit: Vera namque obedientia, neque præceptorum intensionem discit, nec præcepta discernit: quia qui omne vita sua iudicium majori subdit, in hoc solo gaudet, si quod sibi præcipitur, operatur. Nescit enim iudicare, quisquis perfectè non didicerit obedire, quia hoc tantum bonum putat, si præceptis obediat.

Tertio: qui consurgens, accepit puerum, & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum: Expende illud Noctè: nempe Noctè illa, in qua Angelus ei locutus est, ut citato cap. 7. dixi ex communi sententia, quæst. non moras traxit, non dilationem interposuit, sed sine dilatione eadem nocte surgit, & viam arripit. Datis à Domino præceptis se facturum pollicetur Hebræus populus: Exod. 19. numero 8. Verba, qua locutus est Dominus faciemus. Græcus textus habet: faciemus, & audiemus: Rectius tamen videbatur dicendum: Audiemus, & faciemus: quia prius est audire, quam facere; tamen modo præpostero suam pollicetur Hebræus operam; & se prius facturos dicunt, deinde audituros esse quidquid Deus jubet, teste Philone lib. de Confusione linguarum, ait: Ad facta magis, quam ad verba properant: Ac si tanta sit promptitudo obedientiæ, ut veluti valeat divinare voluntatem, superioris, ut antequam mandatum proferatur, jam sit executione adimpletum.

Quarto: D. Paschasius hoc loco: Exurgens autem Joseph à somno fecit sicut præcepit ei Angelus Domini: Tunc subdit D. Paschasius: Nimirum, hic iusti viri perfecta obedientia describitur. Dum dicitur: fecit sicut præcepit ei Angelus Domini: quia nisi fiat sicut præcipitur, & non aliud, quam præcipitur, & cum fiat quando, vel ubi præcipitur, obedientia vera esse non potest. Hoc advoco, quod perbellè alias dixit Tertullianus lib. de Resurrectione, cap. 40. sensibus quoque intinandum Domino: suo eleganti stylo utitur Tertullianus, suo subtili, & non vulgari stylo, verbum intimare, quod ad leges communiter pertinet, ut observat Rhenanus, pro intimare, poluit incorporare: & alii imprimere: sic enim Dominus secundum suas leges, ac mandata debet esse intimatus, incorporatus, ac impressus in nostris sensibus, ut nec in parvo, nec in magno ab eis declinet, sicut id, quod est incorporatum cum aliquo, sed cum eo convulseratus, ab eo in nullo dividitur; & sicut quod imprimitur à suo prototypo, nec in uno minimo apice discedit; sic perfectè obediens, nec in uno minimo iota, non debet præterire, vel excedere sui superioris, mandata, sed uniformiter, & omnimode cum eis coherere.

Animus sibi soli malevola, ac noxia fuit, divino vero iratus, ac puero nullum nocementum intulit. Ex Dei peccans, mandato dicunt Moyses & Aaron Pharaoni, ut dimittat populum Hebræum: & induratum est cor Pharaonis, & non audivit eos, sicut præceperat Dominus: Exod. 7. numero 17. quod per decem vices factum, & quisnam ex tali obduratione grave damnum reportavit? Populus Hebræus, an Pharaos? Maxime Pharaos in conscientia grave inobedientiæ peccatum; deinde in bonis externis, in aqua, in aëre, in terra, in campis, in animalibus, in primigeniis, & tandem ipse tanquam plumbum descendit in aquis vehementibus. Populo autem Hebræo nullum malum contigit in terra Gessen ubi erant. Exod. 9. num. 26. sed ejus magna gloria, & exaltatio inde subsequuta est, cum Deus pro ejus defensione tot prodigia ediderit. Obduratio Pharaonis multa mala, tam interna, quam externa ipsi peperit; Populo autem Hebræo nullum, sed magnam gloriam, & exaltationem.

74. Tertiò: D. Petrus Chrysologus serm. 153. D. Chryf. Itatus est Herodes, ait: *Dolet impietas se illudam, diluam se crudelitas furit; fremis dolositas se deceptam, & in se fraus reversa colliditur.* Nullum tam rigidum detrimentum, tamque asperam animi collisionem ab aliquo sevo hoste patitur princeps, quam à suo furore, ac ira concepta. Nam Princeps affluens est, ut omnia ad sui beneplacitum contingant; cum in obsequio suæ voluntatis impeditum, ac frustratum se videt: inde furore æstuat, ac fremit, ut nihil ei supersit, nisi mors. Ob repulsam datam à Naboth de sua vinea, quam magnopere exoptabat Achab: *Projiciens se in lectulum, avertit faciem suam ad parietem.*

Ira Regis, ac principis ipsis valde nociva. 3. Reg. 21. 3. Reg. 21. numer. 4. non multum mirabile quod Rex iratus nimis in lectulum incidat, cum ira Regis infirmitas mortis sit, ad mortem que properare faciat. Dicitur Proverbio. 16. num. 14. *Indignatio Regis, nuntius mortis:* Quæ verba Salazar ad mortem ipsius Regis accommodat, quasi nil prius annuntiet ira regis, quam ipsius perditionem, ac mortem: & pondera, quod dicitur: *Indignatio Regis nuntius mortis:* Ac si ipsa indignatio non sit unus nuntius, sed multiplex, Regis mortem declarans, & testificans.

QUÆSTIO XV.

Quare Herodes occidit sanctos Infantes.

75. Textus: A It Sacer Text. n. 16. & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem & in om-

nibus finibus ejus: Quod latè explicavi citato cap. 8. q. 4. 5. 6. 7. & 8. nunc verò adde.

Miratur sane de hac re D. Leo serm. 2. de Epiphania, & ait: *Christus, ne nullum ei tempus esset absque miraculo, ante usum linguæ potestatem verbi tacitus exercebat, & quasi jam diceret: Sinite parvulos venire ad me, talium est enim regnum cælorum; nova gloria coronabat infantes, & de iniitiis suis parvulorum primordia consecrabat, & ut disceretur neminem hominum divini incapacem esse sacramenti, quando illa ætas apta esset martyrio: Unius nostri salvatoris est nullum tempus absque mirabilibus præterire; ante usum linguæ potestatem verbi tacitus exercebat: Ut infans serviens ætati adhuc non loquebatur; & tamen interius jam pueros ad coronam vocabat; cum enim ipse in utero Virginis descendit, jam ubi multiplicatos fructus producebat.*

Dicitur Cant. 7. n. 2. *Venter tuus, sicut aceruus tritici vallatus liliis.* Unum fuit granum frumenti in Utero Virginis, quomodo dicitur aceruus, qui multos, veluti innumeros granos continet; ex quo illud divinum granum venit in utero Deiparæ, ex tunc multiplicatum est, ut amplissimus aceruus existimeretur, ut quot Filii Dei adoptantur, jam tunc apparebant in grano illo divino existentes in utero Mariano. Richardus de Sancto Laurent. lib. 4. de Mariæ laudibus, ait per hoc quod dicitur aceruus tritici, innuitur, quod plenus Filio Dei, qui se appellat granum frumenti. Granum enim illud tritici potentia licet erat aceruus tritici, de quo scilicet grano, tanta spiritalis seges, fructificante Deo, multiplicata est.

Ad hoc spectat quod divinus sponsus loquitur ad sanctissimam Virginem, Cantico. 4. num. 13. *Emissiones vine paradisis malorum punnicorum.* Unus tantum Arbor vitæ in sacretissimo utero Virgineo Mariæ, scil. unicus filius ejus meus Jesus, totius salutis, ac vitæ germen: tamen ab illo tot, & innumerabiles fructus prodeunt, ut amplissimum Ecclesiæ paradysum agant; pro quo audiendus est Guillelmus Abbas apud Delrium, & ait: *Emissiones fructus sunt ex Maria emissi: unius enim fructus est, qui ab efficaci salute Jesus dictus est; sed in uno illo fructu multiplex est fructus. In uno salvatore omnium Jesu plurimos Maria peperit ad vitam. Eo ipso quod mater est capitis, multorum membrorum mater est. Mater Christi, mater est membrorum Christi, quia caput, & corpus unus est Christus: ab illa cœlesti planta radicata in utero purissimæ virginis, multi prodierunt flores in agro Ecclesiæ: in uno illo fructu multiplex est fructus. Etiam ab utero, & infantia, ab utero Baptista sanctificatus; ab infantia innocentes martyrio coronati sunt.*

CAPUT III.

IN diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ. 2. & dicens: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum. 3. Hic est enim qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, reatas facite semitas ejus. 4. Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat locusta & mel sylvestre. 5. Tunc exibat ad eum Jerosolyma, & omnis Judæa, & omnis regio circa Jordanem. 6. Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua. 7. Videns autem multos Phariseorum, & Sadduceorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? 8. Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ. 9. Et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis fuscitare filios Abraham. 10. Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. 11. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est (fortior me est, cujus non sum dignus calcamentum portare,) ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. 12. Cujus ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili. 13. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. 14. Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? 15. Respondens autem Jesus, dixit ei, sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum. 16. Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cœli: & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. 17. Et ecce vox de cœlis dicens; hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

Joannes Prædicans.

QUÆSTIO I.

Quare Joannes Baptista in deserto tam aspera pœnitentia utebatur; scilicet Cilicio ex pilis Camelorum.

1. A It Text. n. 4. Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat locusta, & mel sylvestre: de quibus latè dixi citato c. 1. q. 25. 26. 27. & 28.

2. Primo, ait Textus. In diebus illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, & dicens: Pœnitentiam agite: ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum: & maxime ponderandum in verbis, quod antequam Evangelista scribat, quod Joannes inonabat pœnitentiam: pœnitentiam agite, quod de ipso dicat, quod prædicabat: Venit Joannes prædicans: si nondum verba ore præferebat, quomodo prædicabat, habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos; esca autem erat locusta Ore tacito, lingua muta, ipsa cilicina vestimentorum asperitas, ipsa zona pellicea restringens lumbos